

Oratio pro ca
deles:habita iu
& domini no
dētia papæ. VI
num Petrum c
sem CameraæA
palatii apostol
ccccxc. In die A
quæ ad incoha
ditiōe hmōi de
indicta.

Posui
sime/
tam &
quibus q
sensus &
prona sunt ab
ribus inuoluti
omnipotens de
præfacit eis p
perductos / a lu
pastores eo dil
ram haberent/
dituros esse rō

9c. 34
lis Prophetæ c
requirā greger

00

01

02

03

04

05

06

07

08

09

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

95

fi
is
i/
ni
n/
la
M.
s:
e/
at
if/
i/
a/
na
lū
le
r/
as
ū
ūt
cu
d/
ie
es
er

53 95
Oratio pro capeffenda expeditione contra infi-
deles:habita iuffu Sanctiffimi in Chrifto patris
& domini noftri dñi Innocentii diuina proui-
dētia papæ.VIII. per Reuerendū patrem domi-
num Petrum de Vicentia Epifcopū Cæfenaten-
fem Camerae Apoftolicæ Auditorem:In Capella
palatii apoftolici Anno a natiuitate domini.M.
ccccxc.In die Annuntiationis Beatæ Virginis:
quæ ad incohandā congregationem fuper expe-
ditiōe hmōi de mandato fuæ Sanctitatis fuerat
indicta.

POfuit deus ante homines Pater Beatif-
fime/aquā & ignem/bonū & malū/ ui-
tam & mortem/definiens eis certa tpa/
quibus quærerēt creatorem fuū. Verū quia
fensus & cogitatio humani cordis in malū
prona fuit ab adolefcentia fua/ne homines fcele-
ribus inuoluti/ luporum dentibus laniarentur/
omnipotens deus uelut optimus Paterfamilias
præfacit eis pastores: qui illos a malo ad bonū
perductos/a luporū moribus tutarentur. Vt autē
pastores eo diligentius ouium fibi cōmiffarū cu-
ram haberent/qđ fcirēt fe pro illis altiffimo red-
dituros effe rōnem:admonuit eos per os Ezechie
34. 34. lis Prophetæ dicens:Ecce ego ipfe fuper pastores
requirā gregem meum de manu eorū. Quod uer

bum Sanctitas tua prouide considerans / inspe-
xit magnā Christianorū multitudinem / sub cru-
deli infideliū iugo constitutā / uesana lege Mau-
methi & turpissimis infideliū moribus oppressā
periclitari. Doluisti igitur sapius & ingemuisti /
ac plurimas noctes duxisti insomnes: dum ple-
rūq; oēs cogitationes tuas ad id unum cōuertisti
ut illorū calamitati occurreres. Qd̄ cum nō aliter
fieri posse perspiceres / q̄ sublatis bellis ciuilibus /
quæ tunc inter Christianos principes existe-
bāt: primū inter Italos pacem cōfecisti & fouisti: quā
ut stabilem diuturnāq; cōseruares / quædam nō
mediocria ad ecclesiā Romanā spectantia sciens
ac prudens recuperare distulisti: ne minus bonū
maiori anteponeres: sed causam fidei cæteris re-
bus (ut par erat) præferres: sperās diuina instiga-
tione futuræ: ut & illi Ecclesiæ Romanæ satisfa-
ciant put debent: & cōmunem Christianorū cau-
sam aduersus immanissimos fidei hostes una cum
reliquis relligiosis principibus suscipiant. Pace
itaq; in Italia cōposita: oēm animi tui affectū ad
bellicos motus inter occidentales principes se-
dandos / pacēq; ineundā conuertisti. Qd̄ tandem
benignissimus deus: Christianorū misertus cala-
mitatū: post longos bellorum tumultus / hoc tuo
felicissimo tpe iam pro magna parte Reip. Chri-
stianæ largitus est: & reliquum breui concessurū

sperat. Quā rem ut primū p̄cepisti / summo du-
 ctus gaudio / oēs Christianos principes lris / nun-
 tiis / & precibus euocasti: ut una ad deliberandū
 sup̄ capessenda aduersus infideles expeditione /
 cōuenirent. Paruere illi ceu Christianissimi: ad-
 sunt pleriq; eorū oratores / & alii indies aderunt /
 de hac expeditione consulturi. Vnde iniunxit mi-
 hi Sāctitas tua / ut ob quas causas bellū hoc uti-
 le & necessariū esse existimasti / in mediū afferre:
 quas nō quidem pro dignitate ac magnitudine
 rei: sed pro uirib⁹ ingenioli mei (ut potero) enar-
 rabo. Qd̄ ut facilius assequar p̄sidiū Gloriosæ
 Virginis Mariæ (cuius Annūtiationis hodie so-
 lennia celebrantur) suppliciter inuocās sub silen-
 tio dicam: A V E . M A R I A .

Vimma omnium prophetarum & sacro
 sanctæ legis Christianæ: ut ait Domi-
 nus in Euangelio / in duobus consistit:
 In dei uidelicet dilectione: & proximi. Et iterum:
 Hoc est p̄ceptum meum: ut diligatis uos in-
 uicem: sicut dilexi uos: in hoc cognoscent omnes
 quia discipuli mei estis: si dilectionem habueri-
 tis ad inuicem. Ista autem dilectio (ut admonet
 nos beatus Ioannes in Epistola) non debet esse
 uerbo aut lingua: sed ope & ueritate. Vnde ibidē

in act. 22. 3.
Jun. 15
13
1. Jun. 2

subdit: In hoc cognoscimus caritatem dei / quoniam ille animam suam pro nobis posuit: & nos debemus pro fratribus animas ponere. Is autem qui (ut potest) proximum suum ab oppressione & calamitate non liberat / & si uerbo Christianus esse uideatur: re tamen ipsa & ueritate infidelis / & a christo alienus existit. Cum / ut in eadem epistola legitur / qui habuerit substantiam huius mundi / & uiderit fratrem suum necesse habere / & clausit uiscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo. Et iterum: Qui dicit se nosse deum & mandata eius non custodit / mendax est: & in hoc ueritas non est. Et Beatus Jacobus in epistola: Fides si non habeat opera mortua est in semetipsa. Et Apostolus ad Romanos. Non enim auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur. Adeo autem quilibet Christianus tenetur (in quantum potest) subleuare oppressos: ut sacri canones affirmant / quod negligere / cum possumus perturbare peruersos / nihil aliud sit quam fouere: & quod non caret scrupulo societatis occulte / quod manifesto facinori desinit obuiare. Itaque cum tantam fortitudinem & potentiam / Christianis principibus deus dederit: ut cunctis uiribus possint eripere / & liberare / infinitum quodammodo Christianorum populum / qui in corpore / & anima sub dira infidelium seruitute conteritur. Necessarium est cuilibet Christiano (quoad potest) calamitatem

1. Ioa. 3

Jacob. 2

Ro. 2.

Can. 86. dis.
.c. facient.
Zoro. 87.

tati illorum occurrere: alioquin neq; Christianus esse potest: & nisi digne poeniteat, nullo mo pote rit uitam aeterna assequi. At dicet aliquis: facile acqritur regnu caeloꝝ: baptizatus sum: confitebor peccata. deus miserebit mei. Sed audiat iste Beatu Petru in epistola clamante: Si iustus quidem uix saluabitur/ impius & peccator ubi pare bunt. Et Paulum in actibus Apostoloꝝ: Qm per multas tribulationes oportet nos intrare in re gnū dei. Et Dñm in Euāgelio: Arcta est uia quæ ducit ad uitā: & pauci sunt q inueniunt eam. Et iterum: Nō ois qui dicit mihi domine dñe/ intra bit in regnū caeloꝝ: sed qui facit uoluntatem pa tris mei q in caelis est: ille intrabit in regnū caeloꝝ. Beatissimi apostoli & alii sancti patres fame/ si tim/ nuditatem/ tormenta/ mortes/ & caetera etia (quæ uulgo mala & calamitosa appellant) ultio excæperūt. qd̄ uix fecissent si absq; illis aut aliis sanctis operib⁹ potuissent ad caelestem patriā cō uolare. Quomodo igit putas tam facile te regnū caelorum acquirere? num forte te pluris existi mas apud deū/ q̄ illos qui cum dño nostro Iesu Christo educati/ amici & fratres eius (ut Euange lium testatur) appellari meruerunt. Memento q; Dominus in Euangelio inquit: Nisi abundaue rit iustitia uestra plusq; scribaꝝ & phariseoꝝ/ nō intrabitis in regnū caeloꝝ. Et iterum: Nisi conuersi fueritis: & efficiamini sicut paruuli: nō intrabi

Dub 7

B^{iv}

. i. pe. 4.

. c. 14

mat. 7

dy

[Faint handwritten notes]

Joan 3

mat. 5. 6

mat. 5. 12

Joan. 12

tis in regnū cælorū. Et rursus: Qui uoluerit aīam
 suā saluā facere perdet eam; & qui pdiderit aīam
 suam propter Christū, inueniet eam. Misericors
 est deus, profecto misericors: sed etiā iustus. Un-
 de & misericordiæ & iustitiæ satisfieri oportet.
 Vox dei est quæ in Apocalipsi & alias sapius di-
 cit: Et reddā unicuiq; iuxta opera sua. Nulla igitur
 superest dubitatio, quod Christianus qui in
 q̄tum potest pximo suo nō succurrit (nisi digne
 pœniteat) nequaquā saluabitur. Quare si re ipsa &
 nō uerbo tm̄ Christiani esse cupimus: si Christū
 diligere, & eius sanctā legē seruare intendimus:
 si ad regnum cælorum peruenire desideramus;
 quomodo patiemur sanctā ciuitatem Hierosoli-
 mā; & sacrosanctū Iesu Saluatoris nostri sepul-
 chrū; & tam ingentem Christiani nominis popu-
 lum a spurcissimis fidei hostibus diutius coin-
 nari & atteri. Inspicite obsecro ecclesias sanctas
 dei, nephariis infideliū actibus pollutas. Videte
 miserabiliū Christianorū catenas & manicas fer-
 reas. Considerate amarissimas eorū lachrimas.
 Audite inestissimas uoces. Implorāt illi princi-
 pes Christianos: circūspectant undiq; siquid usq;
 appareat auxilii miseris. Vbi igit̄ est dilectio no-
 stra erga Christum? Vbi caritas erga pximum?
 aut si Christū & proximos diligimus: cur cōmu-
 ni consilio, unitis uiribus, proximorū & fidei cau-

Labore quæ
 potius iust
 turis ab.

lam tuendam / non suscipimus: arma capimus.
Quid cunctamur? cur (ut ait Aplūs) quēadmo-
dum exhibuimus mēbra nostra seruire imundi-
tiae & iniquitati: nunc nō exhibemus illa in cau-
sa Christi in causa pximorū nostrorū: imo in cau-
sa totius Reip. Christianae. Aetas nostra ad sum-
mū uix / ut ait Propheta / septuagesimū aut octua-
gesimū egreditur annū: puluis sumus / & in pul-
uerē reuertemur: Nōne sanctius esset ut hanc ui-
lem carnem: quā omnino uelimus nolimus / bre-
ui tpe exuemus: pro Rep. nostra pro domino no-
stro Iesu Christo: & p aeterna uita / tribueremus:
quam si in hoc uoluptuoso & illecebri saeculo ali-
quantisper demorati in ppetuam damnationem
labamur: ubi erit fletus & stridor dētiū: ac ignis
inextinguibilis. Quid tunc proderūt nobis diui-
tiae: qd delitiae. Ut. n. beatus Iacobus in epistola
inqt: Aurū & argentū nostrum eruginabit: & eru-
go eorū in testimonium nobis erit: & manduca-
bit carnes nras / sicut ignis: thesaurizam⁹ nobis
iram in nouissimis diebus. Quae pleriq; ex ma-
ioribus nostris intuentes: memores uerbi domi-
ni nostri Iesu Christi dicentis in Euangelio: Si
quis uult uenire post me: abneget semetipsum /
& tollat crucem suam & sequatur me: ceu ueri
Christi cultores / & proximorum dilectores: ut
regnum caelorum acquirerēt: accepto signo cru-

signa crucis euangelizator.

urbano .i. ppe tpe . arate . 300 mil comitadores

urbano .2.

gottifredo
balduino
hugo

70. annis po
psta . tpe . 1201
fuerit

lu. 2.

cis/in hanc sanctam expeditionem perrexerunt. Ad qua hodie omnes Christianos Sanctissimus dñs noster Innocentius uocat: sequens exempla prædecessorū suorum. Constat equidem qd cohortante fe.re. Urbano .ii. circiter trecenta milia hominū: signo salutiferæ crucis signata fuere: q sub Gottifredo, & Balduino, & magno Hugone Philippi Regis Francorū fratre: ac Boemundo Roberti Guiscardi Neapolitanorū regis filio: aliisq; præclarissimis ducibus Asiam petentes: ne dum Antiochiam/ in qua Christianorū nomen olim initiū habuit/ cū ingēti gloria & laude ceperūt. Verū etiā Hierosolimā aliasq; plures isignes ciuitates & loca/ Christianorū ditiōi subegerūt: quas annis circiter septuaginta a nobis possessas/ itere exigentibus culpis Christianorū ammissimus. Interim autem cū Alaph genere Turcus Babiloniorū auxiliis fretus/ Edessam Mesopotamiæ ciuitatem (in qua olim regnauit Abagarus q epistolā manu præciosissima dñi nostri Iesu Christi scriptam accipere meruit) ui & armis occupasset: sedente Lucio .ii. Pont. Conradus Sueuus Romanorū & Ludouicus Francorū reges: cū magno cruce signatorū exercitu/ in Asiā profecti sunt. Post quæ tpe Clamētis .iii. Federic⁹ prim⁹ Romanorū Imperator/ Philipp⁹ Francorū/ & Riccardus Anglorū reges/ sanctæ huic expeditōi se adiunxerūt.

urbano .i. ppe tpe . arate . 300 mil comitadores

Deinde sub Innocentio.iii. Honorio etiam tertio
 aliisque pluribus Summis Pontificibus / & nouissi
 me ætate nostra sæpius super hac expeditiõe agi
 tatum est: quæ omnia numerare dies nõ suffice
 ret. Ad eã igitur expeditiõem / Christifideles San
 ctissimus dñs noster Innocentius uocat / inuitat /
 & hortatur: quam fere ois multitudo maiorẽ no
 strorum necessario faciendã esse existimauit: &
 quã si Christiani esse / & regnum celoꝝ acquirere
 uolum⁹ ommittere & præterire nequaquã possumus:
 Sed cū pleriq; ex uetustioribus / nullã uitæ æter
 næ spem habentes / pro solis caritate erga patriã /
 & temporali laude / labores quoscunq; / uulnera /
 & mortes libentissime excæperint: ut Horatius
 Cocles: Mutius Sceuola: Curtius: Fabritius: Ca
 millus. M. Attilius: duo Decii: & Brutus primus
 consul: & Manlius Torquatus: qui etiã propriis
 liberis nõ pepercerunt: Scipiones: Fabii: Aemiliũ
 Zopyrus Perses: Codrus Rex Atheniensiu: Leo
 nidas Spartanus: & omnis illa iuuentus cãnis
 consumpta: aliiq; multi Romanorũ / & aliarũ gen
 tium / quos docent ueterũ historiæ. Vos Christia
 ni si Christũ diligitis: si Remp. Christianam sal
 uam cupitis: si in Christo uitã æternã speratis:
 qua mente / quo uultu / quibus oculis intueri po
 testis: tot insignes ciuitates: puincias & impia:
 in quibus populus Christianus degere / & euan

*protēz aliq;
 riam mada
 multi.*

et Arny

gelium sanctū prædicari confueuerat: a spurcissi-
mis hostibus nōis Christiani diutius occupari:
Pudendū profecto esset: plus gentiles p̄ eorum
Rep. & inani gloria: q̄ nos pro Rep. Christiana:
proq; uera gloria & uita æterna / facisse. Itaq; si
Christiani uere: imo si uiri sumus hāc sanctā ex-
peditionem omittere nequaq; possumus. In qua
si tota mēte / ut Christianos dec& / occuparemur:
abessent p̄nitiosa bella ciuilia: cessarent luxus &
fœdæ uoluptates: deessent cætera uitia quæ ple-
rūq; ex ocio initiū sumūt. Nam Sapiēs ait: Mul-
tam malitiā docuit ociositas. Et Dñs p̄ Ezechie-
lem: Ecce hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ /
supbia / saturitas panis / & ocium ipsius / & filiarū
eius. Et in Deuteronomio legitur: Incrassatus est
dilectus / ipinguatus / dilatatus & recalcitrauit.
Proinde ualde piculosum est si Principes Chri-
stiani hanc sanctam expeditionem neglexerint
ne rursus ciuilibus bellis & priuatis odiis im-
pliciti / aut luxui & uoluptatibus imersi in perpe-
tuā damnationem labant̄. Utilis igitur est hæc
sancta expeditio / ut & a peccatis ac uitiis abstine-
amus: & ut optima opera facientes proculdubio
perueniamus ad gloriam sempiternam. Cæterū
q̄ta ac qualia bona temporalia / q̄ ampla dominia
& regna ex hac expeditione assequi possimus: &
præsertim terram illam quā deus populo Israeli

cel. 33
c. 16

33. e.

tico colendā promisit: lacte & melle/ id est omni
 bus quæ dulcia homini & suauia sunt/ affluen-
 tem: consulto prætereo. Quippe incōueniens est
 ut uir Christianus/ qui cælestia tota mente affe-
 ctat: temporalibus & caducis rebus moueatur.
 Quod Beatus Ioannes in epistola asserit dicens:
 Nolite diligere mundū neq; ea quæ in mundo
 sunt: si quis diligit mundū non est caritas patris
 in eo: quoniā omne quod est in mundo concupi-
 scentia carnis est. Sed illud religiosos Christia-
 nos omni affectu dec& concupiscere/ ut terra san-
 cta diuino auxilio recuperata: atq; inde omni Sar-
 racenorum spurcitiæ eiec̄ta/ ad consolatinem cor-
 porum/ & animarum salutem/ libere possint ora-
 re & contemplari in Bethelē: ubi dominus no-
 ster Iesus Christus natus est: in Nazaret/ ubi nu-
 tritus est: in Hierusalem/ ubi passus est: & in lo-
 co illo sancto ubi sepultus a mortuis resurrexit.
 Nemo autem reformidet quod quidam ex ma-
 ioribus nostris hanc sanctam expeditionem ap-
 petentes optatum finem aliquando non fuerūt
 assequuti: nam ut sæpius Dominus nos admo-
 net: Qui facit quod potuit legē adimpleuit. Vn-
 de & p̄ Ezechielē inq̄t: Si tu annūtiaueris impio
 & ille nō fuerit cōuersus/ ipse quidem in impie-
 tate sua morietur: tu aut̄ animā tuam liberaſti.
 Sufficit igitur si (q̄tum in nobis est) huic sancte

h'alia uo
 uo uo uo

1.3. om. 2

c. 3. uo uo

Joan. 19.

Joan. 6.

30.

*q̄re bo^a de side
tia nō cōpleat.*

roma. 11.

ps. 35

Cap. 20.

Josue 7.

C. 30

expeditioni incumbamus: nec est alia huius ope
ris consumatio/ seu perfectio necessaria: cum pfi
cere non sit in hominis potestate/ ut Euāgelium
testatur dicēs: Non potest homo accipere quicq̄
nisi ei datū fuerit de cælo. Et iterū: Quia sine me
nihil potestis facere. Et Propheta ait: Nisi domi
nus ædificauerit domū/ inuanū laborauerunt q̄
ædificāt eam. Nec admiretur quispiā qđ omni
potens deus bona incæpta/ & iusta desideria ho
minū nō semper perficiat: nam ut Aplūs asserit/
iudicia dei incomprehensibilia sunt/ & inuestiga
biles uia eius. Et Propheta: Iustitia tua sicut
montes iudicia tua abissus multa. Sed & in li
bro Iudicū legimus/ populū Israeliticum ad pu
gnam contra tribū Benjamin iussu dei egressum
ammissis primo prælio. xxii. M. hoīm/ & secun
do. xviii. M. nō nisi tertio prælio uictorem exti
tisse: cæsis oībus de tribu Benjamin sexcentis ex
captis. Igitur quīs aliqui ex maioribus nostris
nō potuerint hanc sanctā expeditionem p̄ficere:
nō ideo minus eam nos cū diuino auxilio cōple
re prohibemur. Vex̄ credibile est aliqđ peccatū
tunc inter Christianos existēs/ illi maiorū nostro
rum expeditiōi obstitisse. Inquit. n. dñs ad Iosue:
Non poterit Israel stare ante hostes suos/ eosq̄ fu
giet quia pollutus est. Et p̄ Hyeremiā: Plaga ini
mici percussit te castigatione crudeli p̄pter mul

*1. l. u. a. 3
ex. 14.*

3.

Grilos. 90. C. ad p. l. m. p. p. v. n. i. n. l. n. o. c. e. s.

titudinem iniquitatis tuæ. Et in Leuitico: Si nõ
feceritis mandata mea / ponã faciẽ meã cõtra uos
& corruetis corã hostibus uestris / & fugietis ne
mine psequente. Hinc beatus Hieronymus ad
Heliodorũ epũ scribit: Nostris peccatis barbari
fortes sunt: nostris uitiis Christianorũ superatur
exercitus. Et post pauca subdit: Amputemus cau
sas morbi & morbus pariter auferet. Et Veritas
in euangelio ait: Eiice primũ trabẽ de oculo tuo
& tũc uidebis eiicere festucã de oculo fratris tui.
Nec. n. in robore exercitus aut in armorũ præsi
dio sperandũ est: sed in oĩpotenti deo: cum Pro
pheta dicat: Da nobis auxiliũ de tribulatiõẽ / qa
uana salus hoĩs. Et iteꝝ: Nisi dñs custodierit ciui
tatẽ / frustra uigilat qui custodit eam. Et in alio
loco: nec. n. in gladio suo possederũt terrã / & bra
chiũ eorũ nõ saluauit eos: sed dextera tua & bra
chium tuũ / quoniã cõplacuiisti in eis. Et in libro
Regũ legimus: Quia non in gladio nec in hasta
saluat dominus: ipsius enĩ est bellum. unde nec
hostibus Machabeorum / nec Goliath / nec Phara
oni in mari summerso / nec plerisq; aliis magnitu
do exercituũ / multitudo quadrigarũ / & armorũ
fortitudo / pfuerũt: & in oĩbus historiis frequen
tissime cõperimus uictores a uictis supatos: ma
ximosq; & fortissimos exercitus ob leuissimas
causas / & uarios casus fugatos caesosq; esse: qbus

.c. 26.

to. 1. c. pl. 1

in m. 5. 6.

p. c. 57.

126

43.

1. 249. 17.

cl. 37

1. uar. 14.

Judi. 7.

abunde instruimur uictoriã nõ esse in sapientia
aut fortitudine hoim: sed in manu omnipotētis
dei/ q̄ exaudit sperātes in se: & custodientes man
data eius. Qd̄ & liber Exodi ostendit dicens: Cũ
eleuaret Moyses manus uincebat Israel: si autem
paululũ remisisset superabat Amalech. Et in Le
uitico dñs inquit: Si in præceptis meis ambula
ueritis gladius nõ transibit terminos uestros: p̄
sequemini inimicos uestros & corruent corã uo
bis: p̄sequentur quinq; de uostris centũ alienos/
& centũ de uobis decem milia. Est igitur in no
stra potestate debellare imanissimos hostes no
minis Christiani: possumus nãq; cõuerti ad deũ
in toto corde: & tunc ut Propheta ait in deo fa
ciemus uirtutem: & ipse ad nihilum deducet ini
micos nostros. Et Hieremias: Dñs aut̄ mecũ est
tanq̄ bellator fortis: Idcirco qui persequunt̄ me
cadent & infirmi erunt. Cauendum tamen uehe
menter est ne fallamur dicentes: Iam cõuersi su
mus nõne uides ieiunia/orõnes/ & sacrificia quæ
cõtinue facimus: audite. n. quid de his absq; aliis
operibus dicat Dominus per Isaiã: Quare ieiu
nauimus & nõ aspexisti: humiliauimus aĩas no
stras & nescisti: ecce in die ieiunii uestri inueni
tur uoluntas uestra/ & oēs debitores uestros repe
titis/ ecce ad lites & cõtentiones ieiunatis & percu
titis pugno impie. Et iterũ: Quo mihi multitudi

Exo. 17

L. 26

ps. 58

L. 20

no

Isay. 58

C. 1.

v2

102
nem uictimarum uestrarum plenus sum ne offeratis
ultra sacrificium frustra / incensum abominatio est
mihi / calendas uestras / & solemnitates uestras odiuit
aia mea: iniqui. n. sunt cetus uestri & manus uestrae san-
guine plenae sunt: cum extenderitis manus uestras a-
uertam oculos meos a uobis: & cum multiplicaueri-
tis orationem non exaudiam. Et in euangelio ueri-
tas inquit: Populus hic labiis me honorat cor autem
eorum longe a me est: in uanum autem me colunt. Et iterum
Ve uobis qui comeditis domos uiduarum: orationes
longas orantes: propter hoc amplius accipietis iu-
dicium. At si ad deum tota mente conuerti cupimus
oportet ut ultra ieiunia orationes & sacrificia facia-
mus ea quae deus per eundem prophetam docet dicentes:
Lauamini / mundi estote / auferte malum cogitatio-
nem uestram ab oculis meis: quescite agere per se / di-
scite benefacere / quaerite iudicium / subuenite op-
presso / iudicate pupillo / defendite uiduam. Et iterum
Frangere esurienti panem tuum / & egenos uagosque in-
duc in domum tuam: cum uideris nudum operi eum / &
carnem tuam ne despexeris / tunc inuocabis me &
exaudiam te dicit deus. Et in Euangelio dicitur quod
diligere proximum tanquam seipsum maius est omnibus ho-
locaustomatibus & sacrificiis. Et iterum: Sint lum-
bi uestri praecincti & lucernae ardentes in manibus
uestris. Inspicite obsecro maiores nostros toto cor-
de conuersos / & a peccatis mundos in omnipotenti
deo spem habentes / magnos exercitus parua ma-

omnem usq; ad Pirencos montes / Siciliam / Ma-
 ioricā / Minoricā / Sardiniam depopulatas occu-
 parunt. Transgressi deinde in Italiā / Genuā / Bez-
 neuentū / & plura alia loca suæ ditioni subegerūt
 Post quæ urbē hāc Romā oppugnare adorti Sa-
 cro sanctas Basilicas beatorū apostolorū Petri &
 Pauli foedarūt / & prophanarunt: sedente Grego-
 rio. iiii. Subinde aut cum iterū ad litus Romanū
 magna cū classe applicuissent: beatissimo Leone
 iiii. Romano exercitui præsidente fusi fugatiq;
 sunt. At hodie carent classibus / armis & instru-
 mentis bellicis: & nedū in Italia / Sicilia / Maiori-
 ca / minorica / & Sardinia nil occupāt: Verū nouis-
 sime serenissimi Hispaniæ reges eisdē oēm Be-
 thicā (quam nos hodie regnū Granatæ appella-
 mus) diuino auxilio suffulti & Sanctiss. dñi nr̄i
 Innocētii beneficio adiuti abstulerūt: spretis (ut
 decebat & cōfidētes in Christo) lr̄is / nuntiis / ac mi-
 nis Solidani & Turcorū principis: Sed & serenif-
 simus Portugaliæ Rex cū parua manu / traiecto
 mari captis aliquibus oppidis Sarracenos Aphri-
 cæ bello sollicitat / Rursus uidete Turcorū exerci-
 tus: isti sunt q; ut uetera omittamus / ætate nostra
 oēm Græciā / Epirum / & magnā partem Illirici /
 expugnarunt. Germaniā quoq; / Italiā & uniuersam
 Vngariā frequētissime terruerūt. Hodie ue-
 ro exercitus ille olim inuictus a copiis Solidani

Grego. 4. tpe

Leo. 4

reges Hispanie

granata

rex portu

exercitus

græcia

epirus

illirici

Reges
 catholici
 Hispanie
 f. 108. b.

fere inermibus saepius fufus fugatusq; est: adeo
ut oem bellicam uirtutem ammisisse uideant. Co-
siderate insup huc Zizimū: quem Sanctiss. dñs
noster magna cū impensa in suā potestatem re-
degit. Hic est ille magni Turci p̄defuncti filius:
quem pater ob eius ingeniū/audaciā & fortitudi-
nem mirifice diligebat: & post se regni designa-
uerat successorem. Hic est inq; ille Turci istius/
q nunc regnū possidet/frater: quem oīs Turcorū
grex diligit/cupit & affectat. Hic ē ille quē Tur-
corū tyrannus timet & reformidat: uelut sibi exi-
tialē pestē. Deniq; iste est q si hanc sanctā expe-
ditionem sumpsertis cōtra illā immanissimā be-
stiam/uobiscū aderit: nō quidem ut uobis profi-
ciat/sed ut rem suā agat. Vos aut ex eorū odio fa-
cile magnū cōmodū assequemini: cū & Heracli-
us Romanorū Impator Coldroā Persarū regē cū
filio Sirochis dissidentem: eodē Sirochi patri re-
bellante regno & uita priuauerit: & neminē latē-
tū præsidiū in Aphrica Romanis Massinissa
præstiterit: & nouissime Hispaniarū regibus/dif-
cordia quæ iter illos Bethicæ regulos uersa fuit.
Animaduertite igit qd oīa hostibus uestris ad-
uersa/uobis aut prospera & felicia deus dedit. Iā
enim fere inter oēs Christifideles/ dño disponēte
pax est cōposita. Nihil igit supest: nisi ut ad deū
tota mente conuersi/a peccatis mundi/in diuina

ex odio sub
se inos 607
qu

massinissa

no

ad deuoray

potentia oēm spem nostram collocantes: iunctis
 uiribus, Turcis bellū inferamus: ut iuxta testi- *math. 12.*
 moniū Euangelii regnū illud diuisum desolet.
 Ipsos quoq; arma & potentiā in ipsos conuerta-
 mus: Qd si hanc occasionē rei benegerendæ omi-
 feritis, & causam Christi imo uestram neglexeri-
 tis, ocio, uoluptatibus, ac ciuilibus bellis, & pri-
 uatis odiis insistentes Sanctiss. dñs noster pro ar-
 denti suo affectu in populū Christianū, oblitus
 suæ dignitatis, ibit, circūibit, apprehēdet, genua
 christianorū principū: orabit, obsecrabit, instabit
 oportune & importune, iuxta doctrinā Apostoli,
 ut causam fidei: imo priuatā oīum Christianorū
 amplectantur & tueantur. Qd si nec sic resipuerint
 audiant quid eis cōminetur dñs per Osee pro- *c. 4*
 phetā: Populus. n. tuus sicut hi qui contradicūt
 sacerdoti, & corruet hodie, & corruet etiā pphē-
 ta tecū. Et in libro Paralipomenon: Subsanna- *2. 2. 36.*
 bant nuntios dei & paruipēdebāt sermones eius
 donec ascenderet furor dñi in populū eius & es-
 set nulla curatio. Vnde uerendū est: uerendū in-
 quā est (Horret aīus dicere sed ueritas cogit) ne
 descendat ira dei sup nos. Dñs in Euangelio cla- *math. 3. 7*
 mat: Oīs arbor quæ nō facit fructū bonū excide- *math. 21*
 tur & in ignem mittet. Et iterū: Auferetur a uo-
 bis regnū dei & dabitur genti facienti fructū eius
 Et per Micheā prophetā: Audite hoc principes

domus Israel/qui abominamini iudicium:& oia
recta pueritis:& super dñm requiescitis dicētes:
Nunquid nō dñs in medio nr̄m/nō uenient su-
per nos mala/pp̄ter hoc causa uestri Sion quasi
ager arabit:& Hierusalē quasi aceruus lapidum
erit. Et in libro Paralipomenon: Si auersi fueritis
& dereliqueritis iustitias meas/euellā uos de ter-
ra mea quā dedi uobis:& domū hanc quam ædi-
ficaui nomini meo proiciā a facie mea/ & tradā
eam in parabolā/ & in exemplū cūctis populis.
Quā horribilem sententiā Christiani corū pec-
catis promerentibus/sæpius iā p̄pessi sunt. Tem-
porib⁹ enim beati Hieronymi (ut ipse ad Euan-
drū scribit & in historiis legitur) Africa & Per-
sia & barbaræ nationes unū Christū adorabāt.
Constat nanq; (ut de cæteris uelut notioribus ta-
ceā) qd̄ anno Dñi. D. C. Lxxx. sedente Vitaliano
Pont. rex Persarū cū. xL. M. hoīm baptismū su-
scæpit. At hodie (pro nephas) nihil possidemus
in Africa/nihil in Perside/nihil in Iudea: imo
his cladibus/diebus nostris oēm Græciā/& ma-
gnā partem Epiri/ & Illirici/adiēcimus: Italiam
quoq; Vngariā/ & Germaniam sæpe tremētes
& fere amissas uidimus. Iam Christiani in quo-
dā (ut ita dixerim) Europæ angulo oppressi cō-
cluduntur. Qua propter si obstinato animo cari-
tatem in proximos/& dilectionem in deū negle-

2. 2. 7

huc ad u
sunt

pp̄ Vitaliano
L. 80.

huc potis
207

xeritis: Imitātes illos quos deus feroci infidelium
 gladio dispsit & euulsit: necesse est ut stantibus
 eisdem causis sequantur iidem effectus, ut testat̃
 Beatus Petrus in actibus apostolorum dicēs: In ue
 ritate comperi q̃a nō est acceptor psonarum de
 us. Et Apostolus ad Romanos: Vide seueritate
 dei in eos quidem q̃ ceciderūt, in te aut̃ bonitatē
 si in bonitate p̃sinaferis, alioquin & tu excideris.
 Et Dominus in Leuitico inquit: Omnes execra
 tiones istas fecerūt accolæ terræ qui fuerūt ante
 uos & polluerunt eam. Cauete ergo ne & uos si
 militer euomat, cū paria feceritis. Igitur si obsti
 nati in peccatis (uelut illi) perstiterimus: Turci
 aut Sarraceni, compositis eorū dissidiis, nos ocio
 & uoluptatibus imersos, aut ciuilibus bellis im
 plicitos, inuadent, diripient, uastabunt. Heu ui
 deo iam depopulationes agrorū, direptiones & in
 cendia urbiū: Video ecclesias sanctas dei igne &
 ferro coinquinatas uastari: Video sacerdotes &
 militares uiros pauore & formidine plenos, quo
 se uertant ignorare: Video mulieres scissis crini
 bus ante ora parentum & maritorū, tensis ad cæ
 lum palmis uociferantes, præsidiū flagitare: Vi
 deo immanissimos barbaros uxores ab amplexu
 uiroꝝ, & liberos ab amplexu parentū ui & armis
 euellere. Video uulnera, cædes & mortes horri
 biles: Video miserabilium Christianorū turbas

act. 10

rom. ii.

c. 20

Castro turci

catenis ferreis alligatas. Video nobiles adolescen-
tes & puellas post turpissima stupra in durissi-
mā seruitutem a spurcissimis hostibus trahi. Vi-
deo abnegationes sacrosanctæ legis Christianæ
& Christianorū circūcisiones. Video alia multa
horrenda & tremenda mala quæ & dicere & co-
gitare refugit animus. Verū unū inter oīa pessi-
mū aīaduerto: Nam propter negligentiam & desi-
diam nrām nedū gloriā & regna a nostris maio-
ribus parta cū dedecore & ppetuā infamia am-
mitteremus: sed etiā in profundo infernalis uora-
ginis demergemur. Absint hæc a uobis obsecro:
expergiscimini: expergiscimini ocius: imitemini se-
renissimos Hispaniarū & Portugalix reges: qui
assiduas uictorias ex Christi hostibus reportant:
Emulemini eos bona emulatione: nō patiamini
gloriā nominis Christiani esse apud ipsos solos:
efficiamini & uos participes tantæ gloriæ: Remi-
niscamini quæso Gottifredi, Balduini, Vgonis
magni, Boemundi, Corradi, Federici, Ludouici,
Philippi & Ricardi quorū supra mentionem fæ-
cimus: & cæterorū illustriū principum qui hanc
sanctā expeditionem magnis affectibus inierūt.
Mementote quoq; Io. Hunniadis seu Vauioda
serenissimi Matthiæ moderni regis Hungariæ
genitoris, cuius memoriā ob maximas acceptas
clades etiā hodie Turci reformidant. O inuicti

ut juet. p.
vra. f. 103.

Germani ubi sunt uictoriae quas superioribus æta-
 tibus frequentissime reportastis? O Christianis-
 simi Galli/ubi est eximius zelus fidei quo eccle-
 siæ Romanæ & sancto illi sepulchro dñi nostri
 Iesu Christi præsidium sæpius attulistis? O incliti
 Itali/ubi sunt illa mirabilia gesta uĩa omni me-
 moria digna? O fortissimi Pannoni ubi sunt uĩ-
 res uestræ/quibus frequenter exercitus Turcorum
 attriuitis? O insignes Poloni/ubi est magnitu-
 do animi illius Vuladislai qui cum paruo glo-
 bo Amuratem Turcorum principem maximis co-
 piis stipatũ intra ipsam munitiõez castroꝝ sum-
 ma cũ uirtute aggressus est? O strenuissimi An-
 gli & Scoti/ubi est fortitudo uestra qua sæpe
 Saladinũ Babiloniæ principẽ terruistis? Omnes
 uos in ciuilibus bellis (pro dolor) debacchati estis:
 in proximos/in fratres uestros/in uiscera uestra
 arma intulistis. Vbi igitur est gloria uestra? ubi
 nomen & fama? ubi arma uictoria? ubi caritas
 erga patriã? ubi fides? quã omnipotenti deo in sa-
 cro baptisate promisistis: ubi deniq; est dile-
 ctio proximi? & amor dei? in quibus ois lex euã-
 gelica cõsistit. Qd usq; nunc expugnastis uestrũ
 tuit sanguine proximorum & fratrum uĩõꝝ aspersi
 & maculati estis. Resipiscite iam resipiscite inq;
 cõuertimini ad deũ in toto corde:lauamini:mun-
 di estote:diligite deum; fouete uos inuicẽ: Et sic

pro defensione proximorum: pro gloria: pro patria:
pro uita æterna: aduersus spurcissimos hostes/ cõ
muni cõsilio/ iunctis uiribus/ dimiccate: quos ma
iores uestri sæpius superarunt. Irruite in eos in
nomine Saluatoris nostri Iesu Christi: persequi
mini: sternite: iam labant inter seipso dissiden
tes: iam propriis armis conteruntur: quid statis?
quid moramini? memores estote eorũ quæ gesse
runt maiores uestri: recuperate & uos ciuitatem
illam sanctã Hierosolimã: sacrosanctum sepul
chrũ Saluatoris nostri: & alias patriarchales ci
uitates: & cætera loca nominis Christiani/ quæ
spurcissimi infideles cũ magna ignominia ue
stra tanto tempore detinēt occupata: Eripite pro
ximos uestros ex faucibus immanissimorũ hostiũ:
Conuertite quãtum in uobis est barbaros oēs ad fi
dem Christi: Relinqte posteris hæc gesta omni
laude & imitatione digna: Et sic ad cælestem Pa
triam/ obuiantibus uobis choris angelorũ aduo
late. Quod sua misericordia concedat/ qui est tri
nus & unus per infinita secula seculorũ. Amen.

L_A_V_S . D_E_O .